

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Rannapüügi suveseminar

Kaire Märtin

14.08.2025

2026. A Läänemere kvootide perspektiiv

- Räim – Läänemere keskosa +7-66% (2025. a 9424 t);
- Räim - Liivi laht -17- 34% (2025. a 19227 t);
- **Kilu** – +13-45% (2025. a 15979 t);
- Lõhe – avaosa -26% (2025. a 733 tk);
- **Lõhe** – Soome laht soovitus sama **1040 tk**;

Kalapüügiseaduse muutmine

2 paralleelset paketti menetlusfaasis;

1 eelnõu (algatati 2023. a):

EIS kooskõlastus aug 2025

2 eelnõu – EL kontrollimääruse ülevõtmine (algatati 2025. a):

EIS kooskõlastus aug-sept 2025;

Jõustumine jaan 2026.

Veetaimede kogumine

Veetaim käesoleva seaduse tähenduses on agarik (Furcellaria lumbricalis), põisadru (Fucus Vesiculosus) ja merihein (Zostera marina. Hakatakse reguleerima nende veetaimede püüki kalalaevaga.

Praegu on vetikate kogumine KPSis piiritletud väga kitsalt vaid agarikuga. On juba olemas huvi ka teiste meretaimede liikide majandusliku kasutamise kohta ja näiteks põisadru juba vähesel määral kogutaksegi.

Kalapüügieeskirja volitusnormi täiendamine (§ 9)

- Veelindude ja imetajate kaitse kalapüügil
- *Kalade ülemmõõdud õng- ja lõkspüünistele.*

Määrus (EL) 2019/1241, artikli 11 lõige 4 sätestab, et liikmesriik võib parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete põhjal kehtestada oma lipu all sõitvate laevade suhtes leevendusmeetmed või teatavate püügivahendite kasutamise piirangud.

Räimesaagi arvestus kastmõrraga püügil kui püüdjal on samaaegselt muid püügivahendeid, millega saadakse räime (§48 lg 8)

Kui kastmõrd ei ole püügil, siis ei arvestata saaki kastmõrrasaagiks. Samas täpsustatakse räimesaagi ulatust, mis on piiratud kõigi seisevpüüniste räimesaagiga.

Praegu arvestatakse püüdja kogu räimesaak kastmõrra räimesaagiks, sõltumata sellest millise püügivahendiga räim saadi. Traalpüüniste räimesaaki ei ole arvestatud kunagi kastmõrra räimesaagiks, kuna püügivõimalused traalpüügile kehtestatakse eraldi ja seisevpüünistega neid ei püüta.

Püügivõimaluste ja tasude kehtestamise perioodi muutus

Püügivõimalused ja tasu kehtestatakse kuni 5 aastaks.

Täpsustatakse püügivõimaluste kehtestamise üksikasju. Kuni viieks aastaks kehtestatud püügivõimalusi võib valdkonna eest vastutav minister muuta hiljemalt eelneva aasta 31. novembriks. Siiski võib juhtuda, et ELi õigusaktist või rahvusvahelisest lepingust tulenevalt on vajadus muuta püügivõimalusi ka pärast nimetatud kuupäeva, seepärast sätestatakse see võimalus.

Lühimenetlus harrastuskalapüügiõigusest püügi korral (§89 prim).

Mõjutustrahv määratakse suurusega 160 eurot.

Kohtuväline menetleja kohaldab väärteomenetluse alustamisel lühimenetlust KPSi § 74¹ lõikes 1 sätestatud väärteokoosseisu korral. Lühimenetlust ei kohaldata § 74¹ lõikes 1 sätestatud väärteokoosseisude korral, kui nimetatud rikkumistega on kalavarule tekitatud kahju KPSi § 73 mõistes.

Kalapüügiseaduste õigusrikkumiste aegumine (§89 lg 4)

Väärtegu aegub, kui selle toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud 3 aastat.

Viimastel aastatel on oluliselt suurenenud aegunud õigusrikkumiste osatähtsus kaugpüügil. Selle tõttu on kahjustatud Eesti kui lipuriigi maine. Ka teistes laevasegmentides on aegunud õigusrikkumiste arv suurenenud ja on selge, et kaheaastane aegumistähtaeg on liiga väike, mistõttu on ettepanek pikendada menetluse tähtaega.

Euroopa liidu kontrollmääruse rakendamine

Jõustumine etapiti:

- 01.07.2024 – MOT/tolerantsi reeglid;
- 10.01.2026 – sanktsioonid, jälgitavus, omatarbeks ost/müük;
- 01.01.2027 – kaalumise nõuded;
- 10.01.2028 – rannapüügi sätted (GPS/jälgimine üle 9 m laevadele, püügi- ja lossimisandmed);
- 01.01.2030 – rannapüügi sätted (GPS/jälgimine kõikidele laevadele), harrastuspüügi sätted.

2 KPS muutmise pakett

Kala oma tarbeks ostmine 10 kg või 2 lõhet päevas (§10 lg 8 p 12, §13 lg 6)

Säte jõustub 10.01.2026.

Muudatus vastab kontrollimääruse artiklile 65, millega vähendatakse kogust, mida võib esmakokkuostu vormistamata eraisikule oma tarbeks müüa. Senise 30 kg asemel võib eraisikule müüa ilma esmakokkuostu vormistamata 10 kg kala või 2 isendit lõhe päevas. Muudatuse eesmärk on vähendada päritolu tõendamata liikuva kala koguseid. KOM algses ettep oli 5 kg.

Kutselise kalapüügiloa ja kalalaevatunnistuse nõuded

Kehtestatakse nõue kanda kaluri kalapüügiiloale kalalaeva andmed, kui merel kalapüügiks kasutatakse 10-meetrist ja pikemat kalalaeva (§41 lg ja 1prim). Alla 10 meetristele laevadele tehakse erand.

Komisjoni rakendusmääruse nr 404/2025 artiklid 5 ja 6 sätestavad, et ühele laevale antakse üks püügiluba. Kontrollimääruse artikli 7 lõike 6 kohaselt on võimalik teha alla 10-meetristele püügilaevadele erand püügiloa kohustusest. See erand võimaldab jätkata meil kasutusel oleva kaluri kalapüügilubade süsteemiga, kus luba antakse ettevõtjale püügivahendite kohta, mitte laevale. Täpsemad reeglid kehtestatakse loa korras

Püügi- ja püügijärgsete andmete esitamine

Andmete esitamise kohustusi täiendatakse (§61) harrastuspüügil ja kutselisel püügil.

Kutselisel kalapüügil merel laieneb andmete esitamise kohustus tundlike liikide kohta, tuleb edastada andmed ka vabastatud liigi seisundi ja elumuse kohta, st kas isend vabastati vigastatuna, surnuna või elusalt. Tundlike liikide määratlus on toodud määruses 1241/2019 artiklites 10 ja 11. Sisuliselt arvestades Eesti olusid puudutab see nõue atlandi tuura, hülgeid ning merelindudest järvekauri, sarvikpütti, merivarti, kirjuhahka, väikekosklat, alki, krüüslit.

Harrastuspüügil laieneb andmete esitamise kohustus järk järgult, 2026. a liigid, mille harrastuspüük on EL tasemel reguleeritud, Eesti olusid arvestades lõhe ja tursk. 2030. a liigid millel on oluline mõju ja millele kehtib mitmeliigikava.

Kala kaalumise nõuded (§61 prim)

Kohustus kasutada taadeldud või kalibreeritud kaale. Üldine reegel – kala kaalutakse lossimisel, erandid võimalikud, need sätestatakse kaalumise määruses.

EL Komisjoni kaalumise rakendusmäärus on menetlusfaasis.

Kalalaevade asukoha jälgimine

„§ 69. Asukoha jälgimise süsteemid ja kalapüügi seirekeskus

(1) Merel kalapüügiks kasutatav ning Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel kalapüügiks kasutatav mootoriga kalalaev peab olema varustatud nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artiklis 9 sätestatud laevaseireseadmega .

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada määrusega käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud laevaseireseadme tehnilised nõuded, selle kaudu edastatavad andmed ning andmete esitamise korra kalalaeva segmentide kaupa.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada määrusega kohustuse varustada merel ning Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel kalapüügiks kasutatavad mootoriga sõidukid asukoha jälgimise seadmega, seadme tehnilised nõuded, selle kaudu edastatavad andmed ning andmete esitamise korra.

(4) Nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 9a nimetatud Eesti kalapüügi seirekeskus asub Keskkonnaametis. Nõukogu määruse 1224/2009 artikli 9 lõike 2 kohaselt on tegemist **laevaseireseadmega**, seega võiks kasutada läbivalt ühte sõnastust, ka seal kus viitame sellele teistes paragrahvides.

Jõustumine (rakendussäte § 90)

- Käesoleva seaduse § 69 lõiget 1 kohaldatakse merel üle 9 ja alla 12 meetri pikkustele passiivpüüniseid kasutavatele kalalaevadele vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 9 lõikes 4 sätestatud tingimustele ja alla 12 meetristele aktiivpüüniseid kasutavatele kalalaevadele alates 2028. aasta 10. jaanuarist.
- Käesoleva seaduse § 69 lõiget 1 kohaldatakse merel alla 9 meetri pikkustele passiivpüüniseid kasutavatele kalalaevadele vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 9 lõikes 4 sätestatud tingimustele alates 2030. aasta 1. jaanuarist.

Riikliku järelevalve erimeetmed ja riikliku järelevalve erisused

- Korrakaitseseaduse võimaluste laiendamine - viibimise keeld, kalalaeva suunamine sadamasse (KorS §44);
- Kontrolltehing (§ 65).

Tõsise rikkumise korral näeb kontrollimäärus ette sellise tegevuse viivitamatu lõpetamise, milleks korrakaitseseaduse alusel saab kohaldada merel või veealal viibimise keeldu.

Kontrolltehinguga saab tugevdada kontrolli teatud keelatud müügitegevuse üle. Muudatuse eesmärk on tagada järelevalve nt elektripüügivahendi või ebaseadusliku kala müügiks pakkumise üle, mida on keeruline tõendada aga millest tulenev keskkonnakahju on suur.

Tõsiste rikkumiste nimekiri (§71)

§71 (1)

- 1) merel nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõigetes 2 ja 3 nimetatud tõsiseid rikkumisi;
 - 1¹) nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõike 2 punktides a, c, d, k ja sama artikli lõikes 3 punktis g nimetatud tõsiseid rikkumisi, mis pannakse toime muul kui käesoleva paragrahvi punktis 1 nimetatud veealal, loetakse samuti tõsiseks rikkumiseks;
 - 2) kaaspüügi tingimuste rikkumist ja alamõõdulise kala püüki;
 - 3) keelatud püügiviiside kasutamist;
 - 4) käesoleva seaduse § 13 lõigetes 2 ja 5 nimetatud dokumendi puudumist ja võltsimist ning võltsitud dokumendi ja valeandmete esitamist;
 - 5) loale kantud lubatud aastasaagi ületamist;
 - 6) püügivahendite kohta esitatavate nõuete rikkumist;
 - 7) püügivahendite kasutamist, mis ületavad kalapüügiloas märgitud püügivahendite arvu
- (2) 8) nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõike 3 punktis h nimetatud tõsist rikkumist

§ 71¹ Kalapüüginõuete korduv tõsine rikkumine

(1)

..3) kalapüügiloata püük või kasutavate püügivahendite arv ületab kalapüügiloas märgitud püügivahendite arvu.

Tõsiste rikkumiste punktisüsteem merel (§ 72)

EL-i kontrollimääruse artikli 92 lõigete 4 ja 5 ning lisa III alusel määratakse kalurile või kaptenile tõsise rikkumise eest vastav arv punkte:

- 18 ja enam punkti, kalapüügiluba tunnistatakse kehtetuks ja uut luba ei väljastata vähemalt 2 kuud;
- 36 ja enam punkti, kalapüügiluba tunnistatakse kehtetuks ja uut luba ei väljastata vähemalt 4 kuud; 54 ja enam punkti, kalapüügiluba tunnistatakse kehtetuks ja uut luba ei väljastata vähemalt 8 kuud; 72 ja enam punkti, kalapüügiluba tunnistatakse kehtetuks ja uut luba ei väljastata vähemalt 1. a;
- 90 punkti ja enam ning kehtetuks tunnistamine on toimunud 5 korda, siis talle enam kalapüügiluba väljastada ei saa.
- Kõik punktid kaotavad kehtivuse kui kolme aasta jooksul ei pane kalalaevatunnistuse omanik, kapten või kalur toime ühtegi uut kontrollimääruse artikli 90 lõikes 2 ja 3 nimetatud tõsist rikkumist.

Vastutussätted (88 prim)

§ 88¹. Ühise kalanduspoliitika normide tõsised rikkumised – art 90 lg 2 ja 3

(1) Nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõigetes 2 ja 3 nimetatud tõsise rikkumise toimepanemise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 eurot või kui sellega on tekkinud kahju kalavarule, siis kuni viiekordses väärteo tulemusel teenitud kasule.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud vähemalt teist korda kolme aasta jooksul – karistatakse rahatrahviga kuni 100 000 eurot või kui sellega on tekkinud kahju kalavarule, siis kahe- kuni kaheksakordses väärteo tulemusel teenitud kasule.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot või kui sellega on tekkinud kahju kalavarule, siis kuni viiekordses väärteo tulemusel teenitud kasule.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 800 000 eurot või kui sellega on tekkinud kahju kalavarule, siis kahe- kuni kaheksakordses väärteo tulemusel teenitud kasule.

(5) Käesoleva paragrahvis nimetatud väärteo tulemusel teenitud kasu määramise aluseks võetakse riiklikud keskmised kala esmakokkuostu hinnad, mis määratakse käesoleva seaduse § 15 lõigete 4 ja 5 kohaselt.

Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete jälgitavus

Vastavad viited kontrollimäärusele liiguvad kalandusturu korralduse seadusesse (§.

Kalapüügi- ja vesiviljelustoote päritolu peab kontrollimääruse artiklite 56a ja 58 kohaselt olema elektrooniliselt tarneahela igas etapis tõendatav pärast esmakokkuostu/üleandmist/korjest kuni jaemüüginini v.a omatarbeks ost kuni 10 kg. Minimaalseks partii kohta esitatavaks teabeks, mida käitaja igas etapis partii kohta kogub ja esitab on partii identifitseerimisnumber, partiisse kuuluvate kalatoodete püügireisi identifitseerimisnumber või numbrid või püügipäeva kordumatu identifitseerimisnumber või - numbrid, partiisse kuuluvate vesiviljelustoodete tootja või kalakasvandusüksuse nimi ja registreerimisnumber.

10.01.2026 jõustuvad muudatused puudutavad nõukogu määruses (EMÜ) nr 2658/87 sätestatud kombineeritud nomenklatuuri gruppi 3, milleks on elus, värske, jahutatud, külmutatud kuivatatud, soolatud või soolvees, külm- või kuumsuitsukala, kalafilee, vähid ja molluskid. Kombineeritud nomenklatuuri grupi 16 rubriikidesse 1604 ja 1605 ning grupi 12 (kalakonservid) alamrubriiki 1212 21 (vetikad) kuuluvate kalapüügi- ja vesiviljelustoodete partiide osas jõustuvad muudatused 10.01.2029

Kala kaalumise sadamas– KM rakendusakt (hetkel eelnõu, jõustumine 2026, rakendamine 2027)

Potentsiaalsed uued nõuded (hetkel eelnõu faas/KM rakendusakt):

- Kogu kala tuleb kaaluda;
- Vett ja jääd maha arvestada pole lubatud (hetkel 2% maha arvamine lubatud pelaagilise kala puhul);
- Kaalumispäevik (sisaldab iga kasti kohta kaalumise infot, sh taara ja kala kaal, millal kaaluti, kes kaalus jmt);
- Printimisfunktsiooniga kaalusüsteem;
- Iga kaalutud kasti peal peab olema info kala kaalu ja taara kaalu kohta.

Kaalumine sadamas proovivõtu kava alusel (sorteerimata pelaagiline kala ja osaline kaalumine) :

- Kaalumiskohtade tunnustamine (nõutud füüsiline inspekteerimine);
- Saagi koosseisu proovi võtmine Läänemerel sorteerimata kala puhul: lossitav kogus kuni 5 t 5x5 kg; lossitav kogus 5 kuni 10 t 10x5 kg;
- Automaatsed või poolautomaatsed proovivõtu kohad (käsitsi kahvaga pole lubatud);
- Kastide erinevus lubatud kuni 5%, kui suurem, tuleb kõik kastid kaaluda;
- Kogu saagi kaalumise proov: kuni 10 kasti/konteinerit, kõik kastid kaaluda; 11-20 kasti/konteinerit kaalumise valim 5 kasti/konteinerit;
- Kui lossimist ei inspekteerita, tuleb kõiki proove säilitada 2 tundi peale lossimise algust või kuni lossimise lõpuni;
- Proovide võtmise jälgimine videovalve süsteemiga ehk kaamerateaga.

Kala kaalumise tehases – KM rakendusakt (hetkel eelnõu)

Potentsiaalsed uued nõuded:

Kaalumine tehases kontrollikava alusel:

- Kaalujate nimekiri;
- Kaalumiskohtade tunnustamine (nõutud füüsiline inspekteerimine);
- Kaalumise vahetult enne töötlemist ehk esmajärjekorras;
- Proovide võtmisele kehtivad samad reeglid mis sadamas sorteerimata kala puhul;
- Automaatsed või poolautomaatsed proovivõtu kohad;
- Transpordivahendi plommimine;
- Kaalumise jälgimine videovalve süsteemiga e kaamerateaga.